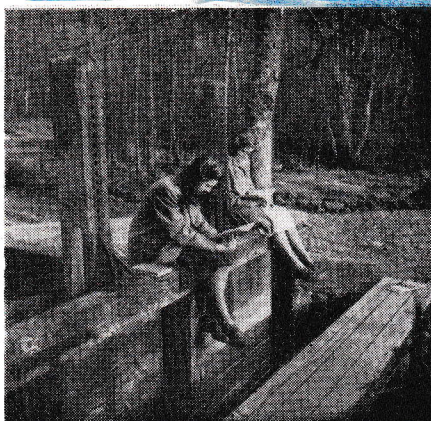

1951

2191

Historik

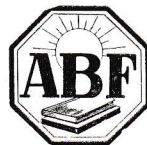
Studieprogram

h.-t. 1950 — v.-t. 1951

och

Redogörelse

för 25-årigt studiearbete i Hörby

HÖRBY LOKALAVDELNING Nr 32

1925 — 1950

Men vårt land är icke marken bara
eller språket som vi lärt så flinkt
det är *tanken* ock, den svenska, klara,
och vårt frihetsärv, vår själs instinkt,
och vår goda rätt att överväga
vad oss höves, öppet, oinskränkt,
för att se'n vår trygga mening säga
åt all världen, fritt och oförkränkt

K. V. A. Strandberg

Upp med fönster och dörrar i hela vårt land
det skall spelas av vindar från skog och från strand
Det skall draga ett svep av den friskaste vår
genom folkhemmets vinklar och vrår

Här skall vädras ett tag
i vårt fädernesland
vi skall ställa till drag
vi vill andas ibland
Och vår längtan är väckt
att få känna en fläkt
från de eviga rymdernas värld

Detta Studieprogram och redogörelse är utgiven av styrelsen.

Tryckningen har verkställts av Mellersta Skåne.

Fra Klichén Kristianstad klichéerna.

Teckningar Lennart Persson.

Arthur Persson och

Enar Kjäll fotona.

År 1950.

Aktivet studiearbete

En gammal teckning av Albert Engström i Strix för många år sedan visade en mycket korpulent man med ett större antal hakor. Denna goddagspilt står och hänger vid ett nybygge där arbetarna sliter allt vad tyget håller. Den tjocke mannen har, stödd mot sin käpp, stått där hela förmiddagen. Med ett lyckligt leende säger han, enligt A. E.: "*Ja, se det finns ingenting som arbete.*" Frånsett den beska klasskillnaden vill ju den lilla historien åskådliggöra skillnaden mellan att vara engagerad, *aktivt* och endast vara åskådare, även om man är aldrig så ivrig åskådare att man tror sig vara på samma plan som den aktive.

Hörby ABF står nu inför sin 25:te arbetssäsong, då det *fria och frivilliga* studiearbetets tid är inne. Här gäller det för alla som vilja vara aktivt med, att göra sin insats. Vi ha tidigare kallat till det, men i år göres det med särskilt stark önskan om verksamhetens tillväxt både kvantitativt och kvalitativt. Avdelningen går mot sin jubileumssäsong med viljan att inte bara befästa utan också stärka vunna positioner. Ur de å följande sidorna angivna studieämnena finnes säkerligen ett eller flera ämnen som du jämte dina kamrater gemensamt kan ha intresse av att studera. Vi understryker att det inte är meningen att ge åsikter utan *insikter* och ökad förståelse för ämnen som du har intresse av. Skulle du ha någon särskild önskan i fråga om ämne så låt oss gemensamt diskutera frågan och vi skola säkert lösa den till din och dina kamraters önskan. Tala med dina kamrater om deltagande aktivt och inte bara som åskådare.

Låt oss så gemensamt gå till verket med all den energi vi äro mäktiga. Genom ökade insikter kunna vi än bättre delta i kampen om människorna, mot pessimismen, för kultur och framåtskridande. Ett aktivt arbete inom ABF innebär ett personligt engagement i kampen om människovärdet, för fred och frihet, för rätt och gott. Kom med i det aktiva studiearbetet!

TRÄDET

*Där växer mitt ibland oss
ett heligt träd.*

*Ibland stod kronan härjad
ibland i grönska späd.*

*Det är vår egen gärning
som blir till blad och blom
Gud låte de beständigt
slå ut i blom.*

*Vi vilja troget vårda
det trädet i vår mitt
att det må härligt blomma
och susa svalt och fritt.
Må djupens dolda safter
ge kraft åt rot och stam
och evighetens stjärnor
högt över det gå fram.*

*Då kan vi modigt möta
vårt ödes aftonstund
och se hur nya åldrar
gå fram i kronans rund.
I trädets krona susar
en evig styrkas vår
och trädet, det Gud give,
i alla tider står.*

J. ELGESKOG.

Konstnär Torsson undervisar de allra yngsta i teckning.

Läraregrupp från arbetsåret 1949—1950 jämte ordföranden.

H. B. Svensson, Fee Saecula, Cuno Andersson, J. O. Andersson, Sonja Nilsson, Ernst Olsson, Gunnar Pauler.

Ungdomscirklar

När vi under föregående säsong gick in för att pröva denna verksamhetsgren var det icke i egentlig mening någon ny arbetsform. Den har varit till under andra former i över 50 år inom folkrörelserna, speciellt nykterhetsrörelsen. Men det nya, och som vi tror betydelsefulla, ligger däri, att de statsunderstödda ungdomscirkelarna ge en arbetsform som på ett särskilt sätt kan och bör utnyttjas. Det finns ingen anledning att dölja att denna skall i all anspråkslöshet deltaga i den andliga upprustning som är absolut nödvändig om vårt folk skall kunna hålla sig friskt och utvecklingsdugligt. Den radikala förnyelsen av vårt ungdomsliv, kan icke komma till stånd om vi icke äro de som ger vår medverkan i första rummet.

Vad är en ungdomscirkel?

En ungdomsstudiecirkel är en cirkel, som till sin övervägande del, men till ett antal av minst fem, har medlemmar i en ålder av 14—18 år och som behandlar ämnena i för ungdomen särskilt tillrättalagt sätt. Denna får ordna sin verksamhet hur den vill blott den kan intressera och kva-hålla ungdomen i övergångsåldern. Det är ingenting som hindra en 12-åring att gå med här blott att det övervägande antalet har åldern 14—18 år. Vi önska att i denna vår verksamhet komma i än större kontakt med hem och lärare då vi tro oss därmed nå ett fastare grepp på de unga. I syfte härför önska vi att våra ungdomscirkelars arbete (sammanträde) förläggas till hemmen. Vi äga tyvärr ännu ej lokaler i hemmiljö. Det kan bli både trivsel och gemyt vid dylika sammanträden i hemmen samtidigt som vi lära de unga att man inte nödvändigtvis måste «gå ut» för att vara tillsammans med kamrater. Kan så värdfolket bjuda på en enkel förfriskning, ett glas saft eller ett äpple någon gång är det ett plus, men det får inte bli något överträffande av varandras bjudningar, vilket tyvärr alltför ofta inträffar då det gäller de äldres bjudningar. Enkla och trevliga utan överflöd är det vi skola lära de unga att ha sina umgängesformer. Så

skall vi komma ihåg att det inte är alla som kan ta emot cirkelmedlemmarna och att det får ej heller härvidlag bli något mindervärdighetskomplex.

Det kan ju hända att det finns äldre som inte själv har ungdomar, de kunna ju vara «utflugna», här har dessa ett tillfälle att en eller annan gång ta emot ett cirkelsammanträde och på så sätt hjälpa oss i vårt arbete.

Vad skola vi sysselsätta dem med. Motivet är att det skall vara något sådant, att det på samma gång *intres-erar, håller kvar och ger resultat* samt har karaktär av studier. Men de skola enl. bestämmelserna beskrivas *på ett för ungdomen särskilt tillrättalagt sätt*. Det innebär att man inte bara får utan bör ge studierna något av lustbetoning. Vi lämna i vårt program uppgifter på olika förslag till dylika cirklar och förväntar livligt deltagande. Denna cirkelform är icke lektionscirkel, de teoretiska studierna skola kompletteras med experiment, exkursioner, vandringar, resor, m. m. Allt som kan vara på samma gång roligt och lärorikt, spännande och tankeväckande bör observeras och tas i bruk härvidlag. Alla sätt äro bra utom de tråkiga. Det gäller framförallt att väcka intresset för och stimulera lusten till egen tankeverksamhet och till intellektuella och konstnärligt betonade sysselsättningar. Vi räkna såsom medhjälpare till detta arbete de som kunna ta och hålla samman de unga.

Vi inbjuda således alla som bygga och bo inom vår lokalföreningsområde att intressera sig för och på ett eller annat sätt bidra till verksamhetens utformning. Vi veta att mera än en lärare eller lärarinna med en viss oro tänkt hur det skall bli med deras ungdomar, sedan dessa lämnat skolan. Det är i regel inte bara skolan kontakten förloras med under dessa år utan i många fall även med hemmet.

Genom de nya statsunderstöden ha vi möjlighet att även kunna lämna ersättning i ekonomiskt avseende till cirkelledare (lärare). Även om denna kanske inte kan helt motsvara värdet av den fritidsuppostring som göres tro vi att det egna intresset för saken skall göra det mesta. Tänk på saken och sätt Eder i förbindelse med oss.

Vi nämna några studieplaner för ungdomscirkelarna:

Peter Ungman väljer livsåskådning
Alkohol, människan och samhället Fritidens obegränsade möjligheter
Nutida samhället Våra folkrörelser
Musik Teckning och målning
Ur mänsklighetens historia Kurser i svenska och engelska
På dessa skuldror efter Saljes roman med pristävlingar
Att läsa och förstå poesi Vackra och glada visor
Träet som material (slöjd) Andra hobbyarbeten
Genom svenska bygder Hembygden — studier i gammalt och nytt
Låter ungdomen lura sig? Sparproblem
Fågelstudier
Folkdanser och sånglekar

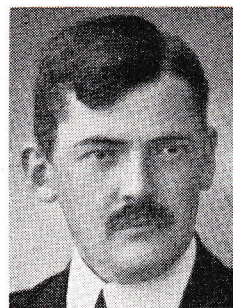
Pris och uppgifter lämnas av oss. Detta var blott ett litet axplock ur vad som finns att börja med.

Anmälningar att deltaga i någon ungdomscirkel mottages av styrelsen eller ungdomssektionens medlemmar eller per post box 13 Hörby. Ungdomar använd Er av denna möjlighet att utnyttja Eder fritid till gagn för er själva och samhället! Goda lärarkrafter och billiga kursavgifter.

Hörby den 15 aug. 1950.

Några arkivanteckningar

Sedan år 1916 har ABF i Hörby haft en biblioteksavdelning, vilken år 1925 på initiativ av NOV-logen ombildades till en lokalavdelning av ABF. Det var i augusti som de första förberedelserna satte igång. Enligt en skrivelse i arkivet av skånedistriktets ombudsman Nils Bengtsson till Emil Flygare, dåvarande sekreterare i NOV daterad 29/8 1925 meddelas att han söndagen därpå kommer upp till Hörby och medverkar vid avdelningens konstituerande. Enligt ett till Hörby Arbetarekommun den

Emil Flygare.

13/9 dagtecknat förslag från herrar Emil Flygare, Anders Jönsson och Johan Magnusson meddelas det att sedan biblioteksfrågan ordnats och lokalavdelningen bildats, Verdandilogen, Arbetarekommunen och kooperativa föreningen uppmanas stödja verksamheten.

Gruppbild från den initiativtagande föreningens sommarutflykt 1925.

Översta raden: Eric Smedberg, Edla Smedberg, Carl Jönsson, Emil Flygare, fru Hulda Smedberg, fru Malin Cederqvist, Gerh. Cederqvist, fru Ruth Holmberg, Nils Bäck, fru Agnes Jönsson, fröken Magda Ohlin, fru Lydia Bäck, F. Holmberg. Andra raden: Joh. Bengtsson, Walter Smedberg, C. M. Smedberg, fru Ida Andersson, fru Ida Flygare samt barn tillh. familjerna.

ABF:s centralbyrå skrivelse 10/10 1925 med anvisningar för organisationen.

Den första berättelsen, avgiven av Emil Flygare i maj 1926, upptager det gångna årets verksamhet sålunda:

Inkomster: Koop. fören. 23 kr., Arbetarekommunen 5:30, Verdandi 1:40 (allt ber. efter 10 öre per medlem), statsanslag 25 kr., summa 64:70. Utgifter: inköp av böcker 35 kr., lokalhyra 11:50, inbindning av böcker 15:00. Diverse utgifter 3.20. Summa 64:70.

Det första årets bokinköp omfattade: Oscar Olssons: Studiecirklar, Studiecirkelbibliotek, Astrid Forsberg: Allvarshistorier, Bergstedt: Galenskapens land, samt n:r 2 för statsanslaget: Karlfelt: Fridolins visor, Strandberg: Mäster Olof, Det nya riket, Rydberg: Den siste Atenaren, Elin Wägner: Norrtullsligan.

Av kvitto från Folkets hus genom J. Bengtsson framgår att 9 sammanträden hållits där utöver det konstituerande. Hos Mellersta Skåne hade inköpts bok och papper för 4 kr. 50 öre.

Bibliotekarier har varit snickare Johan Bengtsson, byggmästare Anders Jönsson, handl. Emil Flygare, vagnmakare Carl Jönsson, snickare Arthur Wernersson, Margit Persson, samt maskinist Joel Larsson tills biblioteket 1948 överlämnades till Hörby köping. Då omfattade biblioteket 436 band. Sista till biblioteket erhållna landstings- och statsanslag utgjorde 274 kr. Värde var 2000 kr.

Den första ansökan om kommunalt bidrag till verksamheten inlämnades den 10/9 1926 med begäran att för 1927 erhålla 100 kr. till avdelningens bildningsverksamhet. Samtidigt som anslag beviljas utser fullmäktige revisor att granska verksamheten. Av dessa innehar charaktérist Mauritz Nilsson uppdraget den längsta tiden. Nuvarande är Karl Bjärneryd.

Verksamheten har som så många andra haft upp- och nedgångsperioder men biblioteket har under hela tiden varit den sammanhållande länken. Tyvärr är inte arkivet fullständigt så att uppgifter om kurser under åren kan lämnas i sin helhet.

Den äldsta bevarade cirkelrapporten är daterad 13 juli 1927 och dagtecknad av Emil Flygare. Av densamma framgår att cirkeln hade n:r 37, ett n:r som vi sedan fått behålla intills föregående år då numreringens ansvällning nödvändiggjorde ett nytt system. Ämnet var kommunalkunskap, de inköpta böckerna betalades med 37:50. Cirkelsammanträdena hölls i medlemmarnas hem.

På 1930-talet är det SDUK som har de flesta cirklarna. Carl Jönsson är då cirkelledare och ämnena äro: Kommunalkunskap, Amatörteater, Fackföreningskunskap, Organisationskunskap, Räkning, Svenska språket. Avdelningens ordf. var enl. rapporten 12/5 1932 V. Grundström med Olof Svensson som sekr. och Carl Jönsson kassör. 9 fören.

STYRELSEMEDLEMMAR 1940—1950.

Från övre raden räknat: Olof Svensson, Gerh. Cederqvist, G. Ljungkvist, Sven Pålsson, J. O. Andersson, Fritz Bengtsson, Ester Åkesson, Joel Larsson, Gösta Johansson och Anders Gustafsson.

378 medlemmar. Strax före andra världskriget 1939 är ingen nämnvärd verksamhet igång.

1941 på hösten upptogs studieverksamheten på NTO-initiativ och ett par cirklar av bl. a. nykterhetsbetonat innehåll tillkom.

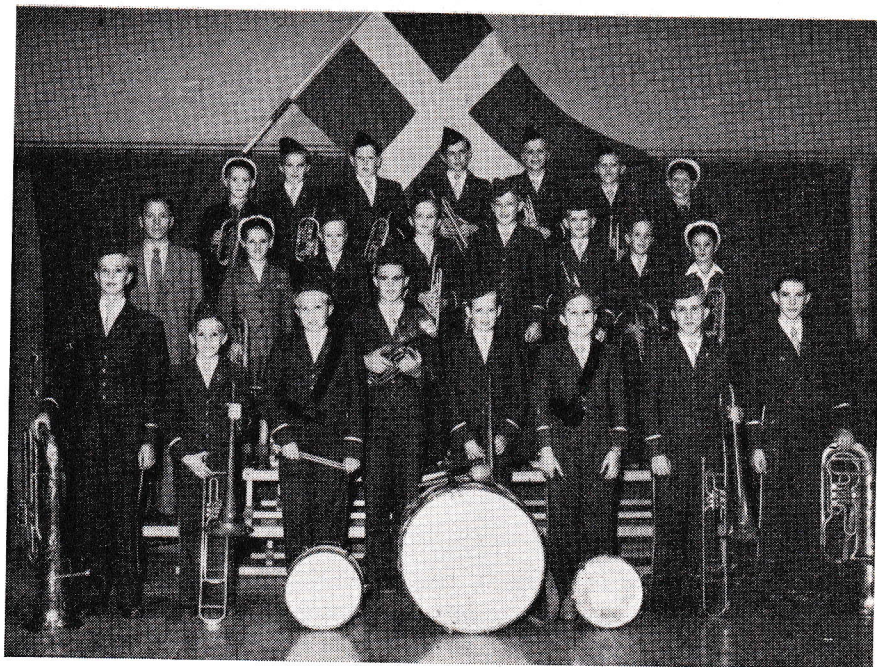
Den 27/8 1943 kallade ABF alla folkbildningsintresserade i Hörby till möte å kafé Svea för att diskutera förhållandena i Hörby. Till sammanträdet hade infunnit sig representanter för ABF, NTO, IOGT, FPU, SLU samt som representanter för skolmyndigheterna komminister K.-E. Braunstein för folkskolan, och rektor Ternblad för Samrealskolan. Mötet enade sig om ett arbetsprogram för Samarbetande Bildningsförbundet, vilket ock följdes 1943—44, 1944—45. De ämnen som då var å programmet var: Svenska språket i tal och skrift, tyska och engelska, svensk socialpolitik, esperanto, sammanträdesteknik, jordbruksspörsmål. Som lärare tjänstgjorde då bl. a. Sonja Nilsson, Margit Bruhn, G. Sjödin. Tillslutningen var synnerligen talrik, sålunda deltog ett hundratal personer i de olika kurserna å Västra skolan.

Den 25 september 1945 beslöt ABF:s arbetsutskott att med anledning av den på Ternblads initiativ nystartade yrkesskolan att anse Samverkande Bildningsförbundet i Hörby ej längre hade någon uppgift då den givit upphov till yrkesskolan. Det gällde nu att genom en lokalförening stimulera studieintresset inom samhällets arbetareorganisationer och få igång cirklar i sådana ämnen som fackföreningsfolket och andra borde vara intresserade av.

De första av arbetsutskottet, G. Cederquist, G. Ljungqvist, Joel Larsson och Sven Pålsson ordnade kurserna upptog en i Kommunkunskap (10 delt.), en bokföring (6 delt.), tre i Engelska (18 delt.), en i svenska (8 delt.), en i tyska (14 delt.), inalles 56 deltagare, vilket ju tydligt visade på det berättigade i det fria och frivilliga folkbildningsarbetets arbetsformer. Vårterminen 1946 upptog en föreläsningsserie av dr Rumer om yrkessjukdomar med 3 föredragskvällar. Dessutom pågick de förenämnda kurserna.

Behovet av en ny lokalförening växte sig allt starkare och den 22 augusti 1946 sammanträder på förenämnda arbetsutskotts förslag representanter för sex föreningar med 277 medlemmar och återupptager lokalföreningen som sådan och den erhöll då det gamla numret 32.

Den nya styrelsen och revisorer fick följande utseende: Ordf. J. O. Andersson, sekr. Fritz Bengtsson, kassör Joel Larsson, samt G. Cederquist och Sven Pålsson, med Anders Gustavsson och Ester Åkesson som ersättare. Revisorer: Olof Svensson och Ivar Håkansson med Edvin Lindholm och Hans Svensson som ersättare.

Gossmusikkårens medlemmar jämte ledaren.

GOSSORKESTERN BILDAS

I sept. 1947 kom tanken på att här i Hörby genom ABF-bilda en gossorkester. Tanken vann genklang och redan den 1 okt. kunde den tillsatta styrelsen underteckna ett kontrakt med musikfanjunkare Hjelm från Malmö och därmed var början gjord. Sedan gällde det att få ihop instrument och pengar och det var inte litet som behövdes, men offerviljan och intresset var stort. Från början kalkylerades med utgifter för ledare 175 kr. per månad. Inkomster: Elevavgifter 80 kr. och understödsföreningen 50 kr., ABF och bidrag från kommunen skulle så täcka det andra.

Den 4 nov. hölls den första lektionen med gossarna.

Kommunalnämnden föreslog oss att kommunen skulle bevilja 3.000 kr. i bidrag till inköp av instrument som sedan skulle vara kommunens. Kommunalfullmäktige beviljade dock endast det av oss från början begärda anslaget 450 kr. plus ett senare tilläggsanslag av 250 kr. På grund av vissa omständigheter avgick herr Hjelm den 1 januari 1948 och efterträdades samma månad av musikstyckjunkaren Hugo B. Svensson, vilken sedan dess på ett förtjänstfullt sätt lett musikövningarna och kåren. En stor fördel har varit att vi från början

PAGANINI SPELAR

Till 110-årsminnet
av mästarens död

*Vad står väl på, hur är det med mig fatt,
jag känner, hur det löper kalla kårar
längs ryggen — är det spöken eller dårar,
som driva ofog, spela mig ett spratt?*

*Nyss hördes gråt, nu låter det som skratt,
och så musik jag hör, som rör till tårar,
än sjunger näktergalen som de vårar,
då jag om kärlek drömde varje natt . . .*

*Nu hör jag, det är människornas sång
om glädjen, som är kort, om sorgen lång,
jag röster hör, som jubla och som snyfta,*

*och Paganini ser jag stråken lyfta
till strängasmek, till dans och jubelsprång
emellan glädjens berg och sorgens klyfta . . .*

FRAZIE

haft kontakt med föräldrarna dels genom de s. k. Föräldramötena samt med dess utsedda representanter, vilka varit handl. Gunnar Mörek och inspektör Eric Ahgren.

Musiksektionens styrelse har varit Sigfrid Lindström, Algot Jönsson och Gust. Ljungqvist. Till uppbördsman för 1949/50 har varit utsedd Gunnar Nilsson.

Till ABF i Hörby äro 661 medlemmar, representerande 13 organisationer, anslutna. Antalet studiecirklar var vid vårterminens slut 1950 23 med ett deltagareantal av 261 eller i genomsnitt 11 medl.

Det ekonomiska stödet från köpingen och landskommunen har gjort att kursavgifterna har kunnat hållas låga för deltagarna.

Så långt det "historiska" arkivets intresse.

Vi vill och kan med allas förenade hjälp nå ännu längre mot målet: inte bara att kunskap är makt utan: **bildning är lycka.**

TRYCKNINGEN av boken har på grund av brådskan å t yckeriet under årets valrörelse fördröjts. Läs igenom studieprogrammen genast och anmäl Dig som aktiv deltagare.

Din fritid - vår framtid

När höstmånaden kommer lägger uteidrotten upp och det är då tillfälle för idrottsmännen att fördjupa sina kunskaper i de ämnen de praktiskt utöva att lära känna idrotten från mera än en sida. Det är också nödvändigt att de skola sig i praktiskt föreningsarbete så att de ej stå främmande för de olika uppgifterna i föreningslivet. För att i vår mån bidra till detta ordna vi, under förutsättning av tillräckligt deltagareantal, under höstterminen 1950 och vårterminen 1951 en serie föredrag och diskussioner över följande ämnen:

- 1) Idrotten förr och nu; 2) Problem inom svensk fotboll; 3) Idrotten och stjärnkulturen. Proffs eller amatörer?; 4) Betyder korporationsidrotten någonting för svenska folket? Gagnar eller skadar denna idrottsverksamhet övriga folkrörelser? 5) Är idrott en folkrörelse Idrott och folkbildning; 6) Vad gör Hörby för idrotten och framtiden? 7) Fritt ur hjärtat Läkarens syn på idrotten ur hälsosynpunkt.

Emellan föreläsningarna bedrivs gruppstudier om olika idrottsämnen enligt förefintliga studieplaner.

Lokaler och dagar meddelas så snart vi från idrottsföreningar och andra intresserade fått meddelande om deltagande, till vilket vi härmed inbjudas.

Seriekort gällande för alla föreläsningarna beräknas till 4 kronor, som av idrottsföreningarna kan rekvideras från oss.

GLÖM INTE FÖRELÄSNINGARNA OCH BOKEN!

De av Föreläsningssföreningen anordnade föreläsningarna böra uppmärksammas av alla till ABF anslutna medlemmar. Årskort till föreläsningssföreningen berättigande till besök å alla anordnade föreläsningarna kostar blott tre kronor. Kort kan erhållas genom ABF.

Låna och läs böcker genom Folkbiblioteket å Kommunalhuset. Öppet tisdagar och fredagar 18—21 och torsdagar kl. 11—13. Skulle ni ha någon bra bok som Ni vill skänka till biblioteket så tar bibliotekarien gärna emot den.

Vi startade under Fritz Bengtssons bibliotekarietid en insamling för att få medel att med konstverk pryda biblioteket. Stöd denna insamling med en liten gåva. Det kanske kan bli någon som ger en födelsedagsgåva till den!

OBS! Den politiska neutraliteten är inte beroende av vilken tidning vi annonserar i eller vilken affischtafva som användes. Det är den meddelade insikten i ämnet som är avgörande! Deltag själva aktivt och bilda din egen uppfattning!